

KOPPELING

Kinderen van de gemeente

Tonnis Bolks

‘Papa, wat betekenen die stenen daar?’

‘Kijk,’ zegt vader, en hij wijst naar het water van de rivier, ‘daar zijn we allemaal door de Jordaan gelopen. De Here God had een pad gemaakt. Het water ging aan de kant en de bodem werd droog. Toen iedereen overgestoken was, stroomde het water weer terug. Zo machtig is onze God. Die God moet je maar altijd eerbiedig blijven dienen. Hij zorgt voor je. Elke keer als je die stenen ziet, mag je daaraan denken.’

Zo ongeveer zou het gebeurd kunnen zijn, nadat Jozua de Israëlieten had opgedragen om de grote daden van de Here door te vertellen. Op die manier kregen de kinderen de liefde voor de Here van hun ouders mee.

...niet meegeteld?

De kinderen hoorden het via hun ouders. Dat is duidelijk in deze geschiedenis uit Jozua 4. De volgende generatie moet het weten om het later weer te kunnen doorvertellen. Op die manier hoorden de kinderen erbij in de tijd van de Bijbel. Als onderdeel van het gezin waarbinnen de geloofsopvoeding plaatsvindt.

Of ligt het anders? Telden kinderen eigenlijk wel mee? In Matteüs 14:21 staat bij de geschiedenis van de spijziging dat er ongeveer vijfduizend man gegeten had, ‘vrouwen en kinderen niet meegeteld’.

Ook al worden de kinderen daar niet meegeteld, dat wil niet zeggen dat ze niet in tel waren. Kinderen komen opvallend vaak voor in de evangeliën. Bij Jezus namen ze een belangrijke plaats in. Ze worden door Hem genezen en door Hem onderwezen. Jezus zag de kinderen en had er aandacht voor. In Matteüs 11:16 vertelt Jezus over kinderen die op de markt zitten en een soort spel opvoeren. Jezus liep daar niet aan voorbij. Hij zag ze zitten!

Jezus als kind

Wat dan wel opvalt, is dat over Jezus *als kind* eigenlijk niets staat in de Bijbel. Het enige dat we weten, gaat over een gebeurtenis toen hij twaalf jaar was (Luc. 2:41-51). Dat wil niet zeggen dat mensen uit die tijd niet geïnteresseerd waren in kinderen. Er was wel belangstelling voor *kinderen*, maar niet voor het *kind-zijn*. De ontwikkelingspsychologie was, bij wijze van spreken, nog niet uitgevonden. In onze tijd worden de kinder- en jeugd jaren gezien als een tijd van vorming en groei van de persoonlijkheid. In de tijd van de Bijbel dacht men daar niet zo over na. Kinderen moesten wel bepaalde vaardigheden leren, zoals lopen, praten, lezen en schrijven. Persoonlijkheid en karakter stonden al vast vanaf het begin, zo dacht men. Bij het opgroeien kwam dat vanzelf tot bloei.

De invloeden die Jezus onderging en welke opvoeding Hij kreeg, daar gingen de evangeliëschrijvers niet op in. Matteüs begint met een geslachtsregister. Dát was interessant in die tijd. Dan kon je zien *wie* iemand was. Dat zag je namelijk aan de voorouders, niet aan een beschrijving van iemands jeugd. Als je de afkomst wist (van Abraham, van David enz.) dan kende je de persoon. In de tijd van Jezus wisten ze wel wie Hij was. ‘Hij is de messias, de Heer’ (Luc. 2:11). Vanuit de profetieën was dat wel bekend.

* Alle bijbelteksten worden geciteerd uit de Nieuwe Bijbelvertaling.

Kinderen als model

Over Jezus als kind lezen we dus weinig. Maar dat Jezus kinderen belangrijk vindt, is wel duidelijk. Hij vindt ze zo belangrijk, dat ze model mogen staan voor het burgerschap in zijn koninkrijk. Als het gaat over het ingaan in zijn koninkrijk, dan moet je een voorbeeld nemen aan kinderen, zegt Jezus. 'Het koninkrijk van God behoort toe aan wie is zoals zij.' Jezus voegt eraan toe: 'Ik verzeker jullie: wie niet als een kind openstaat voor het koninkrijk van God, zal er zeker niet binnengaan' (Mar. 10:15). Het koninkrijk ga je niet binnen door verdienste, niet door bepaalde voorrechten of een bepaalde status. Bij Joden was het belangrijk dat kinderen het voorbeeld van de ouders overnamen. De nieuwe generaties moesten meelopen in de pas van de ouderen. Bij Jezus is het andersom. Hij zegt dat ouders een voorbeeld moeten nemen aan de kinderen. Dat is een belangrijk aspect in het onderwijs van Jezus.

In zijn armen

Jezus staat in zijn optreden open voor kinderen. Letterlijk. 'Hij nam de kinderen in zijn armen...' (Mar. 10:16) Hij houdt ze vast en raakt ze aan. En Hij zegent ze!

Jezus staat open voor kinderen als kinderen. Hij aanvaardt ze zoals ze *zijn*. Hij aanvaardt ze niet om wat ze zouden kunnen *worden*! Hij ziet ze niet als aanstaande volwassenen.

De discipelen laten het oordeel van die tijd over kinderen zien. Ze hebben een lage dunk van kinderen. In het boek *Geschiedenis van het kind* (van C. John Sommerville, Houten, 1992) wordt aangegeven dat Jezus heeft gezorgd voor een wijziging in het kijken naar kinderen: 'Door het kind tot toonbeeld van een gelovig leven te maken, veroorzaakte hij een grote ommezwaai in de verwachtingen van zijn toehoorders.'

De leerlingen van Jezus moeten een voorbeeld aan kinderen nemen. Kinderen zijn van zichzelf dienaren, ze zijn afhankelijk van anderen, ze volgen anderen (na). Ze nemen, als vanzelf, een nederige houding aan. Dat hoort bij kinderen. Kinderen kunnen zich met hart en ziel ergens voor inzetten. Ze zijn niet terughoudend. Ze komen er rustig open voor uit.

Kinderen worden ook niet gehinderd door macht of door bezit. In de Bijbel komt na de zegening van de kinderen het verhaal van de rijke jongeman. Wat een tegenstelling!

Dienstbaarheid en nederigheid als model voor volwassenen. Opvallend is dat in het Grieks voor 'kind' en 'dienaar' hetzelfde woord wordt gebruikt. 'Wie in mijn naam één zo'n kind bij zich opneemt, neemt mij op...' (Mar. 9:36,37) Weer een kind als voorbeeld. Dienstbetoon aan een kind is dienstbetoon aan Jezus zelf.

Betrokkenheid

Nu weer terug naar het begin van dit artikel. Wat Jozua deed, doet Jezus ook: communiceren met kinderen via de ouders! Jezus zag kinderen in familieverband. Hij had geen contacten met kinderen, los van de ouders. Op één keer na. Het dochtertje van Jaïrus wordt rechtstreeks door Jezus aangesproken. Jezus liet kinderen kind zijn. Kinderen als onderdeel van het gezin.

Kinderen stonden in de tijd van de Bijbel niet zelf in het middelpunt van de belangstelling.

We weten weinig over de erediensten in de vroegchristelijke kerk. In Handelingen 2 lezen we dat in de dienst kinderen aanwezig waren. Eutychus, een jongen, viel tijdens een samenkomst uit het raam. De mensen vergaderden meestal bij iemand thuis, dus waren de kinderen er gewoon bij.

In Efeziërs 6:1-3 worden de kinderen wel als aparte groep aangesproken. Ze krijgen les *in* de bijeenkomst. Maar meestal wordt er niet tegen, maar over de kinderen gesproken: geloofsopvoeding in het gezin.

Daarmee kunnen we een sprong maken naar deze tijd. In onze tijd is er veel aandacht voor het kind-zijn. (Geloofs)opvoeding staat in de belangstelling. Kinderen komen heel bewust voor

op de agenda van de kerken. Er zijn veel commissies die zich ermee bezig houden. Er worden visies op kinderen in de eredienst ontwikkeld.

Een paar duizend jaar geleden was er weinig betrokkenheid bij de kinderen (behalve dan bij kinderen in het eigen gezin). De gemeenschap voelde zich niet zo verantwoordelijk voor de kinderen. Een kind was onderdeel van het gezin. Het was niet een zelfstandig gesprekstema. In onze tijd is er oog voor kinderen als kinderen. Jezus had dat ook, maar dat was in zijn tijd niet gewoon. Kinderen maken hun eigen ontwikkeling door. Daarom is nadenken over de rol van de kinderen in de gemeente nodig.

Geloofshouding

De kerk gebruikte en gebruikt nu de gezinnen als bouwstenen. Ze werken mee aan de verbreiding van het evangelie. Ze spelen een fundamentele rol bij de geloofsopvoeding van de komende generaties.

Handelingen 2:39: 'Want voor u geldt deze belofte, evenals voor uw kinderen...' De kinderen horen erbij. Petrus spreekt de volwassenen aan. De ouders moeten het horen. Dat deed Mozes ook toen hij tot de Israëlieten sprak. Mozes wijst de ouders op de kinderen (Ex. 12:26). Jozua geeft de ouders de taak om hun kinderen te vertellen over de betekenis van de twaalf stenen (Joz. 4:20). De kinderen horen ervan via vader en moeder. De ouders zijn de eerstverantwoordelijken.

Kinderen leren niet geloven doordat het wordt uitgelegd, maar doordat ze er (bij wijze van spreken) in opgroeien. Thuis, in het gezin, leren de kinderen wat geloven betekent. Ze doen mee zonder te vragen naar het waarom. Ze luisteren naar de Bijbel, ze zingen mee en ze bidden mee. Ze doen het na, eerst nog onbewust. Pas als ze groter worden, gaan de jongelui vragen stellen. Bijvoorbeeld als het gaat over de kerkgang.

Als ouders iets belangrijk vinden, dan vinden kinderen dat ook. Als ouders graag naar de kerk gaan, dan willen de kinderen mee. Ouders hebben een grote verantwoordelijkheid. Wat laten de ouders zien van het leven met de Here? In de gemeente, in de kerk? Hoe laten vaders en moeders betrokkenheid zien? Hoe tonen volwassenen eerbied en schuldbesef? En hoe actief zijn ze?

Kinderen erbij betrekken in de gemeente gaat via de ouders en de ouderen!

De geloofshouding is daarbij heel belangrijk! Bewust ermee bezig zijn, met gebed bijvoorbeeld. Die liefde van en voor God laten zien en laten horen bij het lezen uit de Bijbel. Zelf, als ouders, met de Here leven.

Kinderen centraal

In de eredienst komt de gemeente van Christus samen. Die kerkdienst mag als een ontmoeting met God gevierd worden. Als gelovigen samen: verschillende geslachten, leeftijden, status, persoonlijkheden. Daar horen de kinderen bij: kinderen van de gemeente. Dat is pas echt rekening houden met kinderen.

Christus' gemeente wordt wel vergeleken met een gezin of familie. De gemeente en het gezin worden allebei een lichaam genoemd. Alles hoort bij elkaar. Ieder heeft zijn eigen plek. Maar het ene deel van het lichaam kan niet zonder het andere deel.

Ook in de gemeente geldt: kinderen zijn en blijven kinderen. Jezus gaf kinderen een centrale plaats. De manier van aandacht voor de kinderen van de gemeente is in de loop van de tijd veranderd, maar de opdracht is dezelfde gebleven. Ouders zijn verantwoordelijk voor de opvoeding. Met als opdracht ernst te maken met hun taak als het gaat om het volgen van Hem. Ze moeten laten zien en voelen wat dat betekent. En erover vertellen.

'Papa, waarom staat die tafel daar voor in de kerk?'

‘Kijk,’ zegt vader en hij wijst naar de beker en het brood, ‘die beker met de wijn en dat brood laten ons aan Jezus denken. Hij stierf voor onze zonden aan het kruis. Elke keer als we avondmaal vieren, mogen we daaraan denken en Hem daarvoor danken.’